

Št. 13.

Ljubljana, 1. mal. srpana 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. Iz deželnega zbora kranjskega. — Lj. Stiasny — Kamnik: Podobice v abecedniku. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Naši dopisi: Iz Velikih Poljan. — Iz Črnomlja. — Iz ljubljanske okolice. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica upravnštva.

Iz deželnega zbora kranjskega.

Poslanec Žitnik: Ker je ura že pozna in visoka zbornica utrujena, dovoljeno mi bode, da izpregovorim samo par kratkih besed. Nočem, da bi se kdaj reklo, da se ni nihče oglasil in celó tak ne, ki se sam prišteva tistemu faktorju, o katerem se je danes tu govorilo.

Predno pa preidem do tega, moram omenjati, da sem in ostanem prijatelj učiteljstvu v obče in da bodem pri vsaki priliki z veseljem glasoval za zboljšanje njihovega gmočnega stanja, kadar bodo to dopuščali deželni dohodki. V tem se strinjam z vsemi gospodi poslanci, ki so pred menoj govorili.

Ali nekaj družega je, kar si hočem debelo zapisati za ušesa, to namreč, da je gospod s te strani, častiti gospod zastopnik kmetjskih občin kamniškega okraja, izrekel, da je sad naše ljudske šole nepovoljen in da naša šola ni vredna sedanjih velikih žrtev.

Nečem danes soditi, ali je ta trditev opravičena ali ne, konstatiram samo te besede v dokaz, da je gospod predgovornik sam prepričan o tem in je sedaj tisto trdil, kar sem jaz nedavno govoril na nekem shodu, da namreč uspeh sedanje šole ni tolik, kakor bi se smelo pričakovati po žrtvah, katere doprinaša dežela, da vzlic ogromnim troškom za šolstvo sedanja šola ne rodi zaželenega sadu. In vendar so mi v nekem listu vsled one moje popolnem opravičene trditve predbacivali, da sem nasprotnik šole.

Jaz sem bil vedno in ostanem teh mislij, da za šolo velja stari rek: „non multa sed multum“.

Pa to mi ni bilo povod, da sem si izprosil besede, temveč nekaj družega, česar je omenil častiti gospod zastopnik kmetjskih občin kamniškega okraja. Hvaležen sem mu iz srca, da je to tako fino povedal in ne razžaljivim glasom. Dejal je,

da je učiteljstvo važen faktor v boju za obstanek našega naroda in to tembolj važen, ker neki faktor postavlja narodno idejo na drugo mesto. Vsi, ki se bavite s politiko, ne dvomite, kdo je ta drugi faktor, da so to „brezdomovinci“, duhovniki, ki so vrgli narodno idejo v koš in o katerih se pravi, da se za narodne težnje nič ne brigajo itd.

To je nekaka insinuacija, proti kateri moram kot duhovnik — in gotovo govorim iz srca vsem svojim ožjim tovarišem, ki niso tu navzoči — odločno ugovarjati (Povše: Istina je! Hribar: Ste vi duhovnik?) Duhovnik je bil in ostane naroden, če pa pravite, da postavlja narodnost na drugo mesto, vprašam Vas, — ali naj postavi katoliško idejo na zadnje mesto?

Dobro poznam razmere in reči smem, da je ravno duhovnik največji dobrotnik svojega naroda, da ravno on ima največ prilike, širiti pravo omiko, pravi napredek med narodom. On nosi takorekoč srce narodovo v svojih rokah, on najbolje pozna njegovo gorjé, on ga obiskuje na postelji bolezni, on deli ž njim žalost in veselje. In kot tak naj bi bil brez narodnega čuta, brez narodne ideje?

S ponosom se prištevam onemu faktorju, ki po mojem prepričanju največ stori za pravi napredek našega naroda. Dober duhovnik blaži priprostemu ljudstvu srca, on mu vsaja v srce blažilne ideje, on ga opominja na Boga, na večno plačilo in kazni, in tako zabranjuje, da se ne širijo zločinstva itd. Kaj je narod brez Boga? Zrel za vislice, in tacega si gotovo ne želim.

In če rečete, da duhovnik stavi narodno idejo na drugo mesto, je to čista resnica. Duhovnik je po svojem stanu in poklicu dolžan, staviti vero, to je, katoliško idejo na prvo mesto. Tudi gospodu predgovorniku je kot notarju v prvi vrsti merodajen zakon, naj pride k njemu Nemec ali Slovenec.

Sicer pa ne vem, odkod se izvaja ta neutemeljena trditev, da je katoliška ideja v nasprotju z narodno idejo. (Dr. Tavčar kliče: Dr. Mahnič.) Gotovo bi žalil vsacega izmed Vas, ko bi Vas hotel učiti, kaj je katoliška ideja. Ta ideja daje vsaki narodnosti svojo pravico in tudi slovenski ni in ne bode kratila svetih pravic.

Saj to dokazuje ravno slovenska duhovščina. Opozarjam častito gospodo le na našo družbo sv. Mohorja, na katero smemo z vso pravico biti ponosni. Listi slovenski in tudi „Slov. Narod“ z vso pravico naglašajo velikanski pomen tega narodnega društva za pravo krščansko izomiko našega naroda. Gotovo nikomur ne hodi na um, da ta naša vrla družba širi nemško idejo. Nočem kratiti zaslug tudi drugih faktorjev v tem oziru, ali ravno duhovščina naša je, ki vsako leto in pri vsaki priliki nagovarja ljudstvo, naj pristopi k tej družbi.

To je pa jasen dokaz, da ima duhovščina srce za narod, za narodno idejo. In pogledjte imenik članov „Matiice Slovenske“ in družbe sv. Cirila in Metoda, tudi tukaj nismo zadnji.

Ponavljam torej, da nikdar ne pride čas, ko bi mogla in hotela katera še tako visoka oseba duhovščini prepovedati gojiti narodno idejo (Dr. Tavčar: Dobro! Dobro!), kjer koli je to potrebno in umestno. Zato globoko užaljen odločno zavračam vsako sramotilno sumničenje, češ, da smo „brezdomovinci“. (Živahno odobravanje na levici. — Dr. vitez Bleiweis: Facta loquuntur!)

Poslanec Klun končno odgovarja poslancu Kersniku, češ, da bi se od njega ne bil nadejal takih besed, kakeršne bi pričakoval od najradikalnejšega poslanca. Slovenska duhovščina je bila in ostane narodna, kajti „stara garda umrje, a se ne uda“. (Dobro-klici na levi.)

S tem je bila končana dolga debata in sprejet proračun normalno-šolskega zaklada.

Podobice v abecedniku.

XX. h — hiša.

1. Fripovedovanje.

„Pridi, Dragica“, pravi Makso, „hočeva hišo zidati, za te in za me, za očeta in in mater in mal hlev zraven za konja in kočico za psička.“

Vzameta kamenčke za zidanje ter začneta zidati, da je bilo veselje jih gledati. Zid je vedno večji. Okna in duri morajo tudi biti in zgoraj naredita streho.

Spodaj je delavnica za očeta. Iz veže navzgor se pride po stopnjicah na podstrešje, iz veže navzdol pa v klet. Zraven hiše pa sezidata hlev, kateri ni tako visok, zraven hleva postavita pa kočico za psa. Ko vse to dovršita, sta zelo vesela ter od veselja ploskata z rokama.

Pouk.

Makso in Dragica sta bila pridna otroka. Rada sta ubogala svoje roditelje. Ti so jima kupili več igrač, tako tudi kamenčke za zidanje. S temi kamenčki sta sestavila marsikaj. Posebno sta znala lepo hišo sestaviti. Bila sta vsikdar pridna in vesela.

Pridne roke, veselo srcé
Ima rad Bog in tudi ljudjé.

2. Nazorni nauk.

Kakšne igrače sta imela Makso in Dragica? S temi kamenčki sta sestavila hišo. Kaj sta naredila najpoprej? Kaj sta pustila v zidu. Kaj sta sezidala spodaj? Potem sta naredila stopnjice. Jedne so peljale navzdol, jedne pa navzgor. Kam se je prišlo navzgor? Kam pa navzdol? Kaj sta naredila vrhu hiše?

XXI. k — kladivo.

1. Pripovedovanje.

Umni kovač.

Nekdaj je živel v nekem mestu kovač, ki je zbog svoje razumnosti in spretnosti slovel daleč okrog. Videl je veliko sveta

ter doživel mnogo čudnih dogodeb. Ko pa postane bolj prileten, se naseli v svojem rojstvenem kraju. Nekoč prenoči pri njem možiček z oslom. Kovač mu dobro postreže, podkuje osla, ne da bi zahteval plačila. To se dopade možičku in reče mu: „Stori tri želje in spolnile se ti bodo“. Ker so kovaču radi kradli hruške, želi, naj nikdo, kdor bo splezal na hruško, ne more zapustiti hruške brez njegovega povelja. Ker so v njegovi sobi večkrat kaj ukradli, želi tudi, naj nikdo ne more brez njegovega dovoljenja v sobo, kot skozi luknjico pri ključavnici. Po vsaki teh nespametnih želj opominja ga možiček, naj najboljšega ne pozabi. „Najboljše je dobra pijača“, pravi kovač, „želim torej, naj v mojem kozarcu nikdar ne zmanjka dobre kapljice. „Tvoje želje se bodo spolnile“, pravi možiček ter odjaha.

Kovač živi še veliko let zdrav in vesel, kajti dobra kapljica v kozarci, katere ni nikdar zmanjkalo, ohrani ga zdravega in trdnega. Slednjič pride tudi k njemu smrt. Kovač je navidezno zadovoljen iti ž njo, a prosi jo samo, naj mu odtrga za popotnico nekaj hrušek, kajti on je preslaboten, da bi splezal na drevo. Komaj spleza na hruško, pravi kovač: „Ostani na hruški!“ Rad bi namreč še živel. Smrt pojé vse hruške z drevesa, potem se pa prične post in shujšala je tako, da so ji ostale same kosti. Na zemlji ni nihče več umrl. Slednjič gre kovač k smrti in se pobota ž njo, da ga bo v prihodnje v miru pustila. Smrt odhiti jezna, da se ne more nad kovačem maščevati ter naščuva nanj hudobca. Kovač že od daleč zagleda hudobca. Hitro zapre duri, drži s pomagači meh k luknjici ključavnice in ko hudobec skozi luknjico pribrenči, ga vjame v meh ter istega zaveže. Hitro dene meh s hudobcem na naklo in ga z najtežjimi kladivi toliko časa obdeluje, da je bil hudobec ves polomljen in da ves potrť obljubi, da se ne bo več prikazal.

Dolgo časa še živi kovač. Ko mu pa umrejo vsi prijatelji in znanci, naveliča se tudi on življenja. Poda se torej na pot v nebesa, kjer prav ponižno potrka. Sv. Peter odpre in v njem spozna kovač mo-
žička, kateri ga je velikokrat obvaroval in mu slednjič tri želje spolnil.

Toda sv. Peter mu pravi: „Glej, da se spraviš, nebesa ti ostanejo zaprta, kajti pozabil si želeti najboljše — zveličanje!“ Tudi v peklu in v vicah ga niso hoteli sprejeti. Zato se poda h kralju Matjažu, kjer spi ž njim še dandanes ter pričakuje, da bo kralj Matjaž vstal ter vnovič nastopil svoje kraljestvo.

Pouk.

Sv. Peter je obiskal kovača. Ker ga je ta dobro pogostil, obljubil mu je spolniti tri želje. Opominjal ga je, naj si želi

najboljše. Kovač je skrbel le za telo, na dušo je pa pozabil. Ko se je naveličal živeti, sprevidel je, kako lahkomišljeno je ravnal. Zatorej pazimo na svoje zdravje, a skrbimo pred vsem za svojo dušo.

Truplo mora kinalu umreti
Duši vedno je živeti:
Oj skrbi sicer za telo,
Pred vsem pa duši za nebo!

2. Nazorni nauk.

Kladivo je železno ter ima leseno toporišče. Ker ga rokodelci potrebujejo, kadar delajo, je kladivo orodje. Imamo pa tudi kladiva, katerih ne more človek vzdigniti, ampak katera vzdiguje voda. Ta kladiva so zelo velika, težka. Njihov ropot se sliši daleč okrog. S temi kladivi obdelujejo kovači v ognji omehčano železo in izdelujejo iz njega razna orodja.

Lj. Stiasny — Kamnik.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Anton Zupančič r. v Ljubljani 13. jan. 1841, gimnazijo dovršil 1864, posvečen 1867, služil za kapelana v Šmartinu pri Litiji, Mengišu, v Cerkljah na Gorenjskem, od l. 1878 pri sv. Jakobu v Ljubljani, l. 1882 profesor duhovnega pastirstva, katehetike in pedagogike, predstojnik kat. tiskovnega društva itd.

V gimnaziji že jel je spisovati slovenske stvari ter jih priobčevati najprej po Novicah, in vredništvo je hvaležno koj očitno poprosilo dopisnika začetnika, naj bi nas večkrat razveselil z mičnimi natoroznanskimi spisi. So pa na pr.:

Novice l. 1861: Mladi hudodelnik. Poslovenil A. Zup. — Novice l. 1862: Pomladansko življenje (str. 105). Martinček pa slepec. Krta pred sodbo! Kukavica. Véverica. Življenje peščenega zrnca (str.

316—326). — Glasnik 1862: Kras in ipavska dolina (str. 209). Juri Kovač. Zaklad pri Savici. Spis. A. Zup — Koledarček družbe sv. Mohora 1862: Večna luč. Svobodno poleg Wiesemanove povesti „Die Lampe“ (str. 1—26). — Novice 1863: Nekoliko o zraku in njega pomenu za življenje človeško (str. 17). Mrtvaška ura (str. 74). **A. Z.** — Glasnik: Dvoje utopljenec. Pred Jamo. Ledena jama. — Glasnik 1864: Krinski mož (str. 333). — Koledarček: Kdor ne uboga, ga tepe nadloga. Poljska pripovedka (str. 1—33). —

Danica l. 1865: Pridne roke boljši ko zlate goré (str. 125). **Z—č.** Naj lepši plajš. Bog nedolžnost varuje (str. 239). — Glasnik: Smert za domovino. Resnična dogodba l. 1813 (str. 174). Ruski car Ale-

ksander v Ljubljani l. 1821 (str. 215). — Koledarček: Vožnja po zraku (str. 40). A. Zup. — Čitalnica v Gradcu Zv. III: Pogoji življenja. Sp. Ant. Zupančič (str. 240—246). — Glasnik 1866: Brtavsov Jurček. Humoristične črtice iz domačega življenja (str. 8—215). Dom žajfje kulture (Bizovik str. 181). — Koledarček: Človek gospodar stvarjenja (str. 43—47). — Večernice: Zadnja leta nesrečnega kralja Ludovika XVI (Zv. XIII. str. 61—70).

Glasnik 1867: Kostanjevo drevo. Narodoznanski obraz. Sp. Z. (str. 40). — Cvetnik I: Zimsko življenje. Črna kuga na Dunaji. II. Najboljši kašipot. Demosten. — Danica: Nekaj besed zastran bogoslužbine obleke (str. 107—8). „Učeni in zvedeni možje se zelo prizadevajo zadnje leta, da bi odpravili napake, ki so se vrinile med našo bogoslužno obleko, bodi-si zastran robe, koja se jemlje za cerkveno obleko, bodi-si zastran njene oblike ali podobe. Akoravno se je po prizadevanji posameznih že res po nekoliko na bolje obrnilo, vendar je videti še toliko nepriстойnega in nespodobnega, toliko kar se ne vjema z duhom cerkvenim, da si ne moremo kaj ter spregovorimo nekoliko o tem... Zadnje leta se je v našem cesarstvu v vseh cerkvenih umetnostih na bolje obrnilo; tako — hvala Bogu — tudi s tkanjem in napravljanjem blaga za cerkvene oblačila.. Tako tudi pri nas na Kranjskem.. Pred vsim naj bolj se imamo zato zahvaliti bratovščini presvetega Rešnjega Telesa v Ljubljani, ki razpošilja revnim cerkvam lepe, terdne pa vselej ojstro po cerkvenih določilih in v cerkvenem duhu izdelane oblačila ter tako bolj in bolj razširja boljši okus“. —č.

Fabiola ali cerkev v katakombah. Po kardinalu M. Wisemanu poslovenil Anton Zupančič. Izdala družba sv. Mohora. V Celovcu 1867. 8. III. 245. Nat. J. Blaznik. „Ko je to delo zagledalo beli dan, pravi v predgovoru, razširilo se je na nagloma po vsem omikanem, so-

sebno katoliškem svetu, tako da je sedaj že skoraj v vse evropske jezike prestavljeno in že po večkrat natisnjeno... Ni čuda tedaj, da je tudi skerbna „družba sv. Mohora“ vernim Slovincem v domači besedi podati hotela to delo. Skerbela je pa za to, da bi se knjiga nekoliko predelala in tudi prostemu ljudstvu razumljiva storila.. Berite tedaj tudi vi, predragi Slovenci, povsod toliko čislano „Fabiolo“ itd.

„Credo kristjanu v sedanjih časih zavetje“. To je slovénski vravnán prevod knjižice: „Credo! Zuflucht des Christen in den jetzigen Zeiten“. Von Msgr. Dr. Gaume, apost. Protonotar. Domine, salva nos, perimus. Aufl. II. Münster. 1867. 8. 80. — Po predgovoru o besedica h „verujem pa zavetje“ kaže, kaj je povod temu spisu. Izmed 11. vzrokov povésta naj se tukaj samo 1. pa 10. s koncem slovénске prestave Zupančičeve:

1. „Po sedanji Evropi razgrinjajo se vsakoverstne zmote, brezštevne kakor prah v zraku, kužljive kakor sopuh smrdljivega močvirja. Razun nar ostudniše dobe starega poganstva ni svet nikdar tacega vidil. Te zmote se razgrinjajo danes v svoje slednje krilo. Racijonalizem, panteizem, materijalizem, ateizem, naturalizem, cesarizem, senzualizem, pozitivizem, socializem, solidarizem, spiritizem — že imena človeka s strahom pretresajo... 10. Tém zmotam nasprot kaj je kristjanu zavetje? Morebiti dokazovanje? — Ne. V stoletji, v katerem je na dnevnem redu le zofistika ali zvijačno preslepljevanje z napčnimi dokazi, v sedanjem času tedaj nima dokazovanje skor nobene veljave, nič moči. Zofisti spravijo nar terdnejši dokaze ob vso moč, otemnijo jih, oskrunijo, razkrojijo, razpišejo na vse strani in spravijo jih v smeh pred neomikanim in tudi omikanim svetom. Česa torej potrebujemo? Djanjosti, djanstev, djanjskih dogodb. Kakošnih? Djanstev, iz katerih kristjan v nevarnosti dvoma z nepretresljivo gotovostjo spozná, da je njegova vera resnična

in prava, djanstev, ktere denejo razširjavca zmote v železen kolobar, iz ktereга sta le dva pota: vera ali pa brezumnost...“ — Po takih djanskih dogodbah dokazavši resničnost keršanstva pravi naposled: „Tedad je prazen in neresničen racijonalizem, prazen je panteizem, prazen materijalizem, ateizem in naj se jim še reče kakor koli tem prikaznim starejšega in novejšega časa... Naj po tem takem prihrumé preganjavci z mečem v roki, naj pridejo obrekovavci zoper sv. vero in cerkev, naj pridejo zapeljivci s svojimi izmišljenimi zvijačami, naj se vse peklenške moči upró zoper našo sv. vero: — Credo! Verujem! Verujem, da je Cerkev delo Božje, da ona edina hrani resnico, da naša sv. vera edina ima pot do zveličanja, da le ona bo do konca ostala! Tedaj je in ostane zares zavetje, mogočno zavetje kristjanovo v sedanjih časih in vselej: Credo! Verujem!“ — Ta tudi za sedanjó dobo tolikanj pomenljivi prevod se snuje v Danici l. 1869 str. 219—412 pa l. 1870 str. 17—139.

Jako potrebna in podučna so bila „Odperta pisma I—XIII“, katera je **Z.** (Zupančič) priobčeval po Danici l. 1871 str. 249—379, l. 1872 str. 2—320 in l. 1874 str. 253—302 pod naslovom: Marsikaj o cerkveni umetnosti. Kaže se v njih, kaj umetnost sploh in cerkvena posebej po gotovih določilih zahteva in svetuje na pr. o znamenjih in javnih križih, o svetih podobah in kipih, o snaženju in zlatenju cerkvenih posod, o njihovi tvarini in obliki, p. o kelihu, ciboriju, monštranci, o tabernakeljni in kadilnici, o cerkvenih oblačilih p. mašni, večernični plašč, pluvijale, dalmatika, tunicela, velum, burza; o njihovem blagu, o obliki in barvah, o nekaterih dragocenih stvareh med zaverženo šaro itd. — L. 1875 bil je v Rimu pri sv. očetu Piju IX., kateremu je izročil po Danici tedaj nabrane darove itd. (str. 320). Znanstven plod svojega potovanja podal nam je A. Zupančič pa v Letopisu Matice Slovenske l. 1879 str.

88 do 94: „Žalostna 1800letnica ali posuto mesto Pompeji“.

Duhovno Pastirstvo. Slovenskim bogoslovcem in mašnikom spisal Anton Zupančič, profesor pastirstva na Ljubljanskem bogoslovnem učilišču. V Ljubljani v vél. osmerki. Del I. 1884 str. 280. II. 1885. 281—505. III. 505—760. IV. 761—903 (Popravki in dostavki str. 882. Stvarno kazalo str. 883—903). Založil pisatelj. Nat. Kat. Tiskarna. — Povod temu prevažnemu delu pripoveduje pisatelj v začasnem predgovoru: „Pokojni milost. knezoškof Janez Krizostom dali so podpisanemu nalog, da sestavi ter za tisk pripravi „Duhovno pastirstvo“; kajti spisani sešitki te vede, do sedaj v Ljubljanski škofiji rabljeni, postarali so se po duhu in jeziku, ter jih je vže tudi težko dobiti. Lotil sem se dela... Ako vstrežem s prvím zvezkom, izide čez nekoliko mesecev drugi itd.“ — V dovršenem predgovoru pa pravi: „Narod slovanski letos obhaja tisočletnico smerti slavnega svojega blagovestnika in škofa, sv. Metoda. Hvaležno se spominjajo potomci Solunskih bratov, katera sta njihovim predstarišem v jeziku domačem oznanovala vero krščansko ter mnogoštevilno čedo pridobila nebeškemu Pastirju. Tudi ta knjiga, častiti sobratje slovenski, želi Vas v mili besedi domači učiti: množiti čedo Kristusovo in po izgledu najboljšega pastirja, gospoda Izveličarja, jo voditi na dobro pašo, k večni sreči; — blagovoljno jo toraj sprejmite za spominek letošnje slovanske slavnosti!.. Ko bi le šoli bilo namenjeno to „Duhovno pastirstvo“, smelo bi, se vé da, krajše biti. A s tim spisom sem tudi častitim duhovnim pastirjem hotel podati knjigo, v kateri naj bi v raznoterih imenitnejših zadevah in prigodkih svoje službe našli poduka in pojasnila.. Vseskozi sem si prizadeval, pisati v duhu sv. katoliške cerkve in častitim duhovnim sobratom kazati ono pot, ki pastirja in čedo vodi v nebeško krasoto; in če sem učitelju in in učencu s tim kaj pripomogel k večni

blagosti, prejel sem za svoj trud vže obilno plačilo!“

Pedagogika. Po najboljših virih spisal Anton Zupančič, učitelj pedagogike na Ljubljanskem bogoslovnem učilišču. V Ljubljani 1888. 8°. IV. str. 152. Na svetlo prišlo po „Duhovnem Pastirju“. Zal. Kat. Bukvarna. Nat. Kat. Tiskarna. — „Ko sem l. 1882 začel podučevati v tej vedi, jel sem se kmalo pripravljati na izdajo slovenskega po krščanskih načelih sestavljenega vzgojeslovja, ki naj bi se hkrati oziralo na zahteve avstrijskih šolskih zakonov... V Ljubljani se bogoslovci vže blizo dvajset let učé pedagogike slovensko, čeravno do sedaj nismo imeli domače knjige te vrste. Služila je prejšnje čase semenišču prav tista nemška učna knjiga, kojo so rabili na učiteljskem izobraževališču. A odkar šola in z njo vred tudi učna knjiga ni več verska, si s takim učilom katoliški duhovni niso mogli in niso smeli več pomagati — živo smo čutili potrebo slovenskega, v krščanskem duhu pisanega vzgojeslovja. Moderno vzgojstvo namreč hodi napačno, pogubno pot, kajti moti se gledé nature gojenčeve in gledé namena njegovega, priznavajoč mu edino le zemeljski cilj. Krščanska pedagogika pa se ozira na vsega človeka: na njegovo telo in na njegovo dušo, na naravno in

čeznaravno v njem, na časno in večno; le krščansko vzgojstvo more gojenca storiti resnično srečnega. Ono pozná pravo nalogo odreja ter obseza vse, kar resničnega in dobrega v sebi imajo druge vzgojne sisteme, a varuje se njih enostranosti itd.“ —

Kakor v „Danico“, tako je pisal Anton Zupančič v Slovenca, podpornik mu od začetka, na pr.: „Politika na kmetih“ l. 1874 št. 17—24, kjer v pogovorih učitelj, dober sin katoliške cerkve, kmetom razlaga nove konfesijonelne postave, kar je pa nekterikrat zasegel državni pravdnik v tistih hudih časih. Kot profesor bogoslovja vreduje vseskozi razne spise za tisk v imenu višje cerkvene oblasti, razprave iz dekanijskih posvétovanj v cerkvenem glasilu itd. Jako koristno deluje kot načelnik „Katoliškega tiskovnega društva“, v katerem vravnava „Koledar“, namenjen zlasti slovénski duhovščini, od l. 1889 l. L., kateri ima poleg navadnih poročil koledarskih tudi našete slovénске vladikovine ter njihove dostojnike in upravitelje, poštne in brzojavne določbe, pojasnila o kolkovinah, o tiskovnem društvu, posebej ocene slovénских knjig za mladino in ljudstvo, kar je na veliko korist slovénским učiteljem in vzgojevateljem. Sploh veljá o njem in njegovi marljivi skromnosti: Kar raste, šuma ne dela.

Književnost.

Levstikovi zbrani spisi, uredil Frančišek Levec. III. zvezek. Proza I. Vsebina: Povesti, pravljice in pripovedke. Potopisi. Zgodovinski spisi. Književnozgodovinski spisi.

Prva dva zvezka nam podajeta Levstika-pesnika, — a ta zvezek Levstika-pripovedovalca. Najboljša je pač povest »Martin Krpan z Vrha«, in za njo se vrsté »Doktor Bežanec v Tožbánje vasi« in »Deseti brat«, ki je pa, žal, nedovršena. Čitatelj se mora čuditi krasoti jezika in pravemu narodnemu humorju. Od naslednjih pripovedek, katerih je velik del iz srbskega jezika, priprave so mnoge za šolska berila in ž njimi bi se spremenila berila v slovanska ne samo po jeziku, ampak tudi po duhu. V potopisu »Popotvanje iz Litije do Čateža«, mislil bi marsikdo da popisuje

v njem kraje, skozi katere je hodil; ker potopisi se običajno takó pišejo. Ali Levstik je v tem spisu krenil raz obrabljeni pot navadnih potopiscev in ni opisaval toliko krajev in narave, kakor ljudi, s katerimi je prišel v dotiko. Sploh Levstik v svojih spisih ne opisuje mnogo krajev in narave, ampak on opisuje prvo stvar na zemlji — človeka. Mnoge bodo zanimali »Zgodovinski spisi«, druge zopet »Zgodovina slovenske matice« ali »Vodnikovo življenje«. Učiteljem priporočamo Levstikove spise najtopleje. Kupujmo namesto cenenih nemških knjig večkrat dvomljive vrednosti domače knjige in čitajmo jih, da spoznamo sebe in svoj narod, katerega pač še dovolj ne poznamo. Majhna je naša književnost, a pri malomarnosti za slovénске knjige zastala nam bode tudi ta. F. J.

Narodna biblioteka. Izdaje I. Krajec v Novem Mestu.

V zadnjem času so izšli 4 snopiči tega književnega podjetja in sicer:

39. snopič. *Solnce in senca.* Povest. Pri prostemu narodu v pouk in zabavo spisal I. Bedének. Povest je dovolj dolgočasna in ljudstvo je nikakor ne bode z zanimanjem in veseljem čitalo. Nasprotje med solncem in senco selskega življenja je preslabo opisano, takó da čitatelj dostikrat ne vé, ali je to, kar čita, solnce ali senca. Tisti uboj na vasi, to že ni več senca, ampak prava noč in neosnovano je, zakaj nedolžno obdolženi umrje v ječi. To ne zadovalji čitatelja. Paziti se mora, da pisatelj tudi imena lepa izbere in v tej povesti so: Potegunov Janez, Prepečačev Jernej, Pridaničev Štefek i. dr. Ta imena se pač nikomur ne zdé klasična!

40. snopič. *Svitoslav.* Povest za slovensko ljudstvo. Spisal Vonomir-Križan.

Povest je čudovita. Vrší se v štirih deželah in sicer na Štirskem, Moravskem, Češkem in Poljskem. Grajski ribič Luka je bil navaden zavraten ropar. Napal je celó s sekíro junaka te povesti Svitoslava, sina kneza Varipolskega. Okrade ga potem, vzame mu vse listine in pisma in zbeži. Naposled naletimo na tega Luko v Pragi, kot oblastnega kneza Varipolskega, ki pa pride naposled v igri ob ves ukradeni denar in je bil pri nekej tatvini ranjen, da

umrè. Svitoslav se pa zaljubi v njegovo hčerko Ciliko, ne mené se, da je hči tistega, ki ga je s sekíro napal. Končno se Svitoslav celo spreobrne zaradi nje in v cerkev hodi, kajti ga ni hotela vzeti, ker ni bil veren. Vrh tega je nakupčenih še nekaj drugih neverjetnostij. V sedanjem realističnem času se ne sme tako pisati, ako hoče pisatelj, da ljudje čitajo njegov spis. Dvomimo, da bi Svitoslav ogrel čitatelje, k večjem učenju nižjih srednjih šol, ki še ne ločijo resničnosti od neresničnosti. Pisano je dokaj suboparno.

41. in 42. snopič. *Z ognjem in mečem.* Zgodovinski roman. Poljski spisal H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski. I. zvezek.

Sienkiewicz je najslavnejši in najboljši sedaj živéčih poljskih pisateljev. Spisal je že mnogo in njegova dela se marljivo prevajajo v razne jezike. Hvalvredno je, da se priobči tudi v našem jeziku ta roman, ki je pridobil pisatelju največ zaslužene slave in le želeti je, da bi se še več njegovih del v dobrem prevodu podalo Slovincem. Pisatelj opisuje mojsterski ruske stepe, Kozake in življenje v Ukrajini ob Dnjepru. To knjigo priporočamo slovenskim učiteljem, ker potem bode tudi izdavalatelj mogel z boljšimi deli postreči, ako bode imel dovolj kupcev. Da se ne razpečavajo knjige tako, kakor bi se morale, kriv je g. Krajec sam, ako šele čez šest mesecev pošlje izšle knjige v Ljubljano in se tukaj pri knjigarjih zamen poprašuje po njih.

F. J.

Naši dopisi.

Iz Velikih Poljan. Letošnja okrajna učiteljska konferenca učiteljev na slovenskih in utrakvističnih ljudskih šolah kočevskega okraja bo dné 27. mal. srpana t. l. v Dolenjivasi ob deveti uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Gosp. c. kr. okrajni nadzornik otvori v šolskem poslopju konferencijo.

2. Izvolita se zapisnikarja.

3. G. nadzornik poroča o stanju šolstva slovenskega in utrakvističnega.

4. «Kako je izbirati in razdeliti poučno tvarino v realijah?» — Poročevalca: za jedno- in dvorazrednice g. Ivan Zupanec, za tri- in štirirazrednice g. H. Verbič.

5. Knjižnični odbor poroča o stanju, porabi in računih okrajne učiteljske knjižnice za šolsko leto 1891/92.

6. Vrší se posvetovanje o delitvi okrajne učiteljske knjižnice.

7. Izvoli se knjižnični odbor (za slučaj delitve) za šolsko leto 1892/93.

8. Izvoli se stalni odbor za prireditve prihodnje konferencije za učitelje slovenskih in utrakvističnih šol.

9. Samostalni predlogi in nasveti.

Živahno in zanimivo bo posvetovanje o delitvi okrajne učiteljske knjižnice. Knjižnični odbor se je izrekel zoper vsako delitev sedanjé knjižnice. Ta naj ostane skupna, in šele od sedaj naprej osnujta se za slovenske in nemške učitelje posebni knjižnici.

Pravična delitev ni mogoča in način delitve naravnost smešen. Če se deli knjižnica, izgubi tudi veliko na svoji vrednosti, kajti nekatera dela (zborniki itd.) se bodo morala tako raztrgati, da dobijo Slovenci nekatere zvezke in Nemci nekatere. Z jedno besedo: delitev obstoječe knjižnice je neizpeljiva.

Več o tem posvetovanju morebiti v svojem času.

Iz Črnomlja. Okr. učiteljska konferenca se bode vršila v Črnomlju dne 14. mal. srpana t. l. Razven navadnih točkov dnevnega reda se bode obravnavalo:

1. O pokončni pisavi. (Nastop z učenci). Poročevalec g. Franjo Šetina.

2. Zemljepisje v zvezi z zgodovino. (Praktičen poskus z učenci). Poročevalec g. Anton Jeršinovič.

Iz ljubljanske okolice. Okrajna učiteljska konferenca za okolico ljubljansko bode dné 20. mal. srpana ob 9. uri dopoldne v prvomestni petrazredni

deški ljudski šoli (Komenskega ulice) v Ljubljani pod vodstvom c. kr. okr. šolskega nadzornika g. Ivana Tomšiča. — Poleg običajnih točk je na dnevnem redu:

1. Kako naj ljudski učitelj obravnava prirodo-

pisne sestavke šolskih knjig, da doseže povoljni uspeh? Poročevalca: gg. Josip Novak in Viktor Jaklič.

2. Učiteljevo delovanje pred poukom in po pouku gledé šolskega pouka in discipline. Poročevalca: g. Frančišek Schiffner in gđč. Ivana Vidic.

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. (Darila «Narodni Šoli».) Visoki deželni zbor je med drugimi prošnjami za dobrodelne podpore tudi uslišal prošnjo «Narodne Šole» ter ji naklonil za l. 1892. valedušno darilo dveh sto goldinarjev. Društveni odbor radostno zabeleži ta blagi čin ter se najtopleje zahvaljuje visoki zbornici in sl. deželnemu odboru, ki je po deželni blagajnici dal izplačati dobrodošlo podporo, da se napkijo učila revnim šolam in ubogi šolski mladini.

Blagorodna gospa M. Giontini je «Narodni Šoli» zopet prepustila majhen klavir starejše vrste z naročilom, da ga odbor podari kaki ljudski šoli, kjer se šolsko, narodno in cerkveno petje goji, pa učitelj morda nima na razpolaganje kakega instrumenta. Klavir je še dobro rabljiv, le tu pa tam kaka struna manjka in ubrati ga je treba. Kdor misli, da bi ga po namenu darovateljice mogel porabiti, naj se obrne do «Narodne Šole». Želeti bi bilo, da ga sprejemnik sam zna ubirati in kako malenkost popraviti. Oglasila sprejema odbor do 20. mal. srpana 1892.

Blaga gospa dobrotnica naj sprejme tem potem najsrčnejšo zahvalo. «Narodne Šole» odbor.

Četrta skupščina „Zveze slovenskih učiteljskih društev“ o binškoštih 1892 v Kranji. (Dalje.) — V nedeljo zjutraj ob 8. uri je bilo zbrano učiteljstvo pri sv. maši v farni cerkvi. Po maši se je vršilo v čitalnični dvorani zborovanje delegatov.

G. predsednik pristrčno pozdravi 46 navzočih delegatov, poudarja smoter «Zveze» ter poroča o njenem delovanju v preteklem letu. Med drugim je tudi omenil, da nas «Hrvatska Savez» pozivlja, da bi se pri razstavi tudi slovensko učiteljstvo udeležilo.

Potem poroča urednik g. M. Nerat o stanju društvenega glasila, katero je jako ugodno.

Blagajnik g. Iv. Lapajne nam naznani, da je društvo imelo 237 gld. 52 kr. dohodkov in 188 gld. 26 kr. stroškov; tedaj 49 gld. 26 kr. ostanka.

Volijo se trije odseki, kateri naj med letom delujejo in pri prihodnjem zborovanju potem poročajo in sicer:

1. Za Slomšekovo slavnost. (Predsednik g. Fr. Praprotnik.)

2. Za šolsko vrtnarstvo. (Predsednik g. Ribnikar in

3. Za učila. (Predsednik g. M. Nerat.)

Gg. tovariši naj pošiljajo svoja poročila gg. predsednikom.

O času, kdaj bodi prihodnje zborovanje, se po mnogih predlogih sklene, da bodi prihodnji občni zbor «Zveze» o velikih počitnicah in sicer ob delavnikih.

V odbor se volijo gg.: Ribnikar Vojteh, predsednik; dr. Romih Tomaž in Ravnikar Jernej, podpredsednika; Lapajne Ivan, blagajnik; Gradišnik Armin in Repič Peter, tajnika. Odborniki gg. Kocbek Fr., Porekar Anton in Praprotnik Fr. za Štajersko; Bogatec Kristijan, Krajnik Ivan in Medvešek Peter za Primorsko; Jelenec Luka in Kovšca Marko za Kranjsko.

Ob 11. uri se prične glavno zborovanje. Navzočnih je bilo nad 70 tovarišev, med njimi 12 gospodičin tovarišic.

G. predsednik v jako lepem govoru pozdravi navzočne, vspodbuja jih k resnemu in složnemu delovanju ter se posebno spominja dobrot presvetlega vladarja, katere nam je dal z zakonom, na katerega podlagi tudi mi sedaj zborujemo, in zato mu ves zbor zakliče trikrat naidušeni «živio»!

Odpošlje se tudi brzojavka udanosti presvetlemu cesarju.

Prvi poroča o realijah g. dr. T. Romih v skoraj uro trajajočem res stvarnem govoru. Naposled se sprejmo naslednji predlogi:

1. Glavni razloček nove šole od stare je v tem, da se poučujejo v novi šoli tudi realije.

2. Učni jezik pri realijah je materni jezik.

3. Učiteljski pripravniki naj se učé realij v tistem jeziku, v katerem bodo kot učitelji poučevali.

4. Pouk iz realij je večinoma nazorni nauk.

5. Pouk iz prirodoslovja se naslanja večinoma na poskuse, prirejene s pripravnimi aparati.

6. Vsaka šola imej dobro izbrano zbirko fizikalnih aparatov.

7. Za učiteljske pripravnike naj se osnuje praktični tečaj, v katerem se bodo temeljito seznanili z najvažnejšimi fizikalnimi aparati ter se vadili prire-jati fizikalne poskuse.

Med predavanjem počastil je zbor č. g. dekan A. Mežnarec. G. podpredsednik ga predstavi kot prijatelja šole in g. dekan pozdravi zbor želeč učiteljstvu najboljši uspeh na vse strani.

Druga točka je bila: «O nadzorništvu slovenskih obrtnih nadaljevalnih šol.» Poroča g. Ivan Lapajne, ter končno predlaga, da naj «Zveza» vloži prošnjo

na visoko ministerstvo z željo: «Nadzornišтво slovenskih obrtnih nadaljevalnih šol naj se izroči šolnikom slovenščine zmožnim.»

Ob 12. uri počastita učiteljstvo s svojim pohodom tudi gg. mestni župan Karol Šavnik in c. kr. notar Viktor Globočnik, katera sta bila srčno pozdravljena.

Končno g. predsednik zahvali udeležence za njihovo požrtvovalnost, mesto Kranj za sijajen vsprejem in posebno še g. župana, odbornike kakor tudi prebivalstvo ter jim zakliče trikrat «živio».

Kakor se je zbor v začetku spominjal našega presvetlega vladarja, tako mu je tudi po dovršenem programu zaklical trikrat gromovito «Slavo!»

Ob 2. uri popoldne je bil banket, pri katerem je napitnica sledila napitnici. G. dr. Romih napil je presvetlemu cesarju, g. Fr. Praprotnik mestu Kranju, g. župan K. Šavnik učiteljstvu in napredku, g. Ravnikar kranjskim narodnim društvom, g. Ribnikar pripravljalnemu odboru, g. L. Jelenec se je zahvalil meščanstvu in narodnemu mestnemu odboru, g. notar Globočnik se je zahvalil v imeni narodnih društev in napil zavednemu učiteljstvu, g. Porekar damam, na kar se je gdč. Janja Miklavčič zahvalila ter napila učiteljski vzajemnosti. G. dr. Romih je napil novemu predsedniku, g. Štrukelj narodnemu učiteljstvu, g. L. Jelenec sodrugom iz Štajerskega in Primorskega. G. Porekar: Bog poživi vse one, koji so naši in čijih smo mi, koji bi radi, pak jih ni, tukaj biti, kjer smo mi. G. dr. Vilfan napil je slogi v «Zvezi», katere nam je tako potreba, ako pogledamo, da imamo moč le v sebi; kajti od drugod je nimamo, kakor jo imajo naši nasprotniki od najvišjega mesta, kar se je videlo pri zadnjem zborovanji nemškega «Schulvereina». Njegov govor je bil sprejet z burnim odobravanjem.

Došlo je mnogo brzojavk iz različnih krajev.

Ob 1/26. uri šli so «Zvezniki» na pokopališče, kjer so položili venca na Preširnov in Jenkov grob. Pri prvem je jako ganljivo govoril g. Fr. Praprotnik, na kar se je zapela pesem «Nad zvezdami»; pri drugem pa se je spominjal g. Ravnikar umrlega pesnika, kateremu se je zapelo «Blagor mu, ki se spočije».

Ker je bilo v ponedeljek jako neugodno vreme, udeležilo se je le malo število izleta na Bled.

V resnici je vsak le težko zapustil prijazni in gostoljubni Kranj in gotovo se bode z veseljem spominjal veselih dnij, katere je preživel v starodavnem a narodnem mestu naše lepe Gorenjske. —n.

Iz postojinskega okraja. (Naše društvo). Odkar nam sl. vlada ni potrdila pravil o podpiralni zalogi, za katero se je največ trudil naš nanadomestljivi častni član g. J. Dimnik, deluje naše društvo bolj na tihem, skromno. Saj je tudi smoter njegovim denarnim sredstvom, dasi lep in vzvišen, vendar samo resnoben, namreč: pomagati nepremožnim društvenikom po smrti, t. j. postavljati jim nagrobne spomenike.

Rekel sem «nepremožni»; pač brezpotrebna be-

seda. Kdo od nas, če ga niso rojenice že ob rojstvu posule s cekini, kdo od nas, ki smo, tako pravijo, stanu primerno plačani, z bogati ob učiteljskem kruhu?

Po smrti ostane učitelju-trpinu to, kar je imel v življenji: trnjeva pot je bila prej pred njim, dokončavši zemeljski tek je pa za njim. Kdo more od mnogobrojne družinice, ki jej čisto tudi najpotrebnejšega nedostaje, zahtevati, da postavi umrlemu očetu spomenik, dostojen njegovemu stanu? Pijeteta do rajnih, je sicer lepa reč, a vsakdanji kruh mora biti.

Torej dragi tovariši, osobito mlajši, katerih je še mnogo izven našega kroga, pristopite, podpirajte blagi namen. Tu lahko rečemo: exempla trahunt, ker starejši gg. tovariši so z malimi izjemami vsi udje društva in — kar največ velja — vsi redni plačniki. Ne vem, če moremo šteti v poseben ponos, da broji društvo od 60 učnih močij v okraju še ne 40 udov. To ni prav!

Marsikdo vpraša: kaj bode z denarjem? Res, imamo že primeroma lepo vsotico, s to — tako mislijo mnogi — mogli bi s časoma ustanoviti društveno posojilnico, ki bi posojala udom denar za male obresti.

Vrhu vsega je pa procvit okrajnega učiteljskega društva tudi znak zavednosti okrajnega učiteljstva.

Naše društvo bode imelo svoj redni občni zbor dne 7. mal. srpana t. l. v Št. Petru. V dan učiteljske konferencije se bode pobirala zaostala in tekoča letnina. Na zdar!

Blagajnik.

Iz Litijskega okraja. Litijsko učiteljsko društvo je imelo svoje zadnje, izvanredno zborovanje v spomin 300letnice rojstva Jana Amosa Komenskega dne 19. vel. travna v Zagorji za Savo v prostorih g. M. Medveda. Zbralo se je v ta namen obilo učiteljev, učiteljic in tudi nekaj domačih in plujih šolskih prijateljev, med zadnjimi vrla rodoljuba preč. g. župnik Šent-Lamberski Ant. Brce, ki je tudi kot podpornik pristopil našemu društvu, in Savske postaje načelnik g. Fr. Podkrajšek.

Društveni predsednik, g. J. Ravnikar otvoril zborovanje točno ob napovedani uri ter vse došle iskreno nazdravi — sosebno pa častite goste in g. dr. Tom. Romiha, ki je prišel drage volje s Krškega k temu zborovanju.

Zadnjega zborovanja zapisnik prebere društveni tajnik g. J. Adlešič, ki se odobri brez ugovora. Dalje še poroča o društvenih stvaréh, kar zbor vzame na znanje.

O točki: «Komensky, učitelj narodov», je govoril Litijski nadučitelj, ki nam je kazal v kratkih potezah, da Komensky v resnici zasluži, da ga smatramo učiteljem narodov, kajti on je bil tako rekoč prvi, ki je postavil prava in zdrava pedagoška načela, po katerih se malo ne še dandanes povsodi poučuje...

«Lavtarjev računski stroj» je gospod dr. Romih prinesel s Krškega s seboj, o katerem je tudi prav temeljito in poljudno govoril. Pojašnjeval nam je prav dobro, v čem ima ta stroj prednost pred

ruskim. Za trud in izvrstno razpravo se je gospodu dr. Romiha v imeni društva zahvalil g. predsednik.

Naslednja točka je bila: «Šiba v šoli». Razpravljal jo je prav dobro g. učitelj K. Matajecz iz Šmartnega. V svojem govoru*) je ostro bičal nekdanjo uporabo tega učnega pripomočka; ob njem pa tudi obsojal šolske naredbe, da so šibo popolnoma odpravili iz šol, ki bi za nepopoljšljive in hudobneže še danes bila najboljša vzgojno sredstvo . . .

Kot odposlanci za zvezno zborovanje se izberó gospica Kristina Demšar in gospoda J. Adlešič in J. Ravnikar.

Društveni predsednik nasvetuje, da naše društvo pristopi kot pokrovitelj k Ciril-Metodovi družbi, kar zbor po daljšem razgovoru jednoglasno sprejme. Potrebna vsota se nabere tekom štirih ali petih let, potem pa izroči društvenemu vodstvu v Ljubljani. S tem činom je naše učiteljstvo pokazalo, da ga prošinja pravo rodoljubje in stanovski ponos! Slava mu!

G. predsednik na to sklene zborovanje, zahvalivši se gospodoma poročevalcema, kakor tudi vsem drugim, ki so se udeležili tega zborovanja, s trikratnim «živijo in slava» na presvetlega vladarja.

Pri skupnem obedu v gostoljubni Medvedovi gostilnici smo slišali mnogo napitnic: na g. okr. glavarja, ki nas je počastil s svojo navzočnostjo; na g.

*) Ta razprava se priobči v jedni prihodnji številki «Učiteljskega Tovariša». Ured.

dr. Romiha, ki se je k nam potrudil z daljnega Krškega; napijalo se je gospicam učiteljicam, katere so prišle k zborovanju itd.

Po kosilu smo si pod vodstvom g. nadučitelja Plhaka še ogledali steklarsko tovarno in druge zanimivosti tega kraja. Upam, da to zborovanje vsem udeležencem ostane v trajnem in prijetnem spominu!

— r.

Iz Dolenjega Logatca. Glavno zborovanje «društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega» se bode vršilo letos v Rovtahr dne 7. mal. srpana ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopij z nastopnim sporedom:

I. Poročilo o društvenem delovanji in o 4. zborovanji «Zveze slovenskih učiteljskih društev» dne 4. in 5. rožnika t. l. v Kranji.

II. Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov.

III. Volitev 5 udov v društveno vodstvo.

IV. Določitev letnega doneska za prave in podporne ude.

V. Volitev delegatov.

VI. O potrebi učiteljskih društev — govori g. V. R.

VII. Nasveti in želje.

Po zborovanji skupen obed. Gosti dobro došli!

K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Zglasi radi vožnje in obeda naj se pošiljajo g.

V. Ribnikarju, nadučitelju v Dolenjem Logatcu.

Vestnik.

Najvišji dar. Presvetli cesar je podaril krajnemu šolskemu svetu v Kovorji 200 gl. podpore za zgradbo šole.

Osobne vesti. G. Anton Črnivec je stalno imenovan glavnim učiteljem na ženskem učiteljski v Gorici. — Gdč. Franciška Šmitik, ki je dobila službo na dvorazrednici v Smledniku, ostane na svojem mestu v Boštani ob Savi. — C. kr. vadniški učitelj na učiteljski v Mariboru g. J. Levitschnigg je imenovan glavnim učiteljem na tem učiteljski. — Umirovljeni nadučitelj v Ribnici gosp. Jožef Rakatelj je dobil zlati križec za zasluge. Častitamo! — Profesorji gg. Francišek Grdinič na višji gimnaziji v Ljubljani, Peter Wolsegger in Anton Riedl na nižji gimnaziji v Kočevji in Emanuel vitez Stauber na višji realki v Ljubljani so povišani v VIII. dijetni razred.

Umrla je dne 16. vel. srpana M. Valburga Gaurig iz reda sv. Uršule v Ljubljani, dolgoletna priljubljena učiteljica na vnanji nunki šoli. — Dne 20. vel. travna je umrl Viktor Žebre, učiteljski pripravnik prvega leta in dne 23. rožnika R. Marolt, učiteljski pripravnik četrtega leta na učiteljski v Ljubljani. — V Škofji Loki je umrla dne 27. rožnika M. Benedikta de Renaldy, dolgoletna prednica nunskega samostana, imejteljica zlatega križa s krono za zasluge. Umrla je bila kot ljubeznjiva vzgojiteljica

mladine in skrbna voditeljica sploh dobro znana. R. I. P.!

Zrelostno preskušnjo na ljubljanskem učiteljski delajo četrtoletniki: Ivan Benedičič iz Zeleznikov, Jožef Gabrovšek iz Planine, Engelbert Gangl iz Metlike, Kornelij Igljič iz Kamnika, Karl Javoršek iz Mirne Peči, Anton Kos iz Prelesja, Martin Matko iz Bučke, Friderik Pretnar iz Ljubljane, Francišek Skulj iz Velikih Lašč, Ivan Vozel iz Ponoviča; nadalje pomožni učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani g. Alojzij Sachs in gdč. Marija Kalan, gojenka uršulinskega samostana v Škofji Loki. — Za otroške vrtnarice delajo preskušnjo gdč. Eleonora in Marija Klobučar in Ernestina Oswald iz Ljubljane, za učiteljice ženskih ročnih del pa gdč. Marija Hinek iz Ljubljane, Franciška Koceli iz Škofje Loke in Marija Suchy iz Kamnika.

Na učiteljski v Kopru delata zrelostno preskušnjo gg. Francišek Jaklič, pomožni učitelj na I. mestni šoli v Ljubljani in Jožef Gorečan, namestni učitelj v Ratečah.

V zadnji seji c. kr. deželnega šolskega sveta so se rešili nekateri sklepi vplanske deželne učiteljske konferencije (o šolskih vrtilih, o knjižnicah) in dokončali dve disciplinarni preiskavi. — G. Jernej Černe, začasni tretji učitelj na Grmu, nastopi svojo službo na Vrhniki; g. Ivan Ferlan pride z jednorazrednice v Zalem Logu na jednorazrednico v Tunjicah.

Razpisane ustanove. Do konca meseca rožnika je bilo razpisanih za l. 1892: 6 Metelkovih ustanov (po 42 gld.) in 3 ustanove bivšega vrtnega društva (po 43 gld.) za učitelje, ki se bavijo s šolskim vrtnarstvom. — Po neprimernosti je dotični že stavljeni razglas v naši zadnji številki izostal. Sicer pa so bila šolska vodstva po okrajnih šolskih svetih nanj opozorjena.

Razpis naučnega ministerstva od dne 24. vel. travna t. l. št. 11372 razglasa nov učni načrt in instrukcijo za pouk v zemljepisji in zgodovini, v matematiki, prirodoslovji in prirodoispiji na spodnji gimnaziji, s katerim se dotični načrt iz l. 1884. bistveno in gotovo v prid pouku in šolski mladini prenareja. Po tem načrtu se pri pouku od spodaj gori napreduje bolj v koncentričnih krogih, mrtva sistematika se kolikor mogoče opušta in sploh pouk zelo olajša in očisti nepotrebnih težkôč. Ta razpis se mora prištevati najvažnejšim, kar jih je izdal minister pl. Gautsch gledé srednjih šol.

Odločne višje učenke. Učenke višje dekliske šole v Meadow-Lawnu v amerikanski državi Kentucky so vložile pritožbo na višje šolsko oblastvo, v kateri tožijo svojega učitelja Norrisa: 1. da prihaja v šolo v strganih hlačah; 2. da časi nima ne suknje, ne nogavic; 3. da ima samo jeden hlačnik; da je njegova srajca zelo zanemarjena. Norris opravičeval se s tem, da ima premajhno plačo in šolska oblast mu je pridrila. Nap.

Kraljevska kazen. Po smrti kralja nizozemskega so odgojitelji mlade kraljice Viljemine v veliki zadregi, kako bi kaznovali mlado odgojenko, če zanemarja svoje dolžnosti. Po dolgem premišljevanji izumili so nastopno: Če se mlada kraljica neče učiti in delati, vzdržuje se kraljica-mati Ema sladkarij in desertov. Mlada kraljica, ki obožava svojo mater, je vsled tega globoko užaljena in se marljivo varuje, da se to ne zgodi zopet.

Gosenice v detelji. Na Bavarskem se je prikazala nova vrsta gosenic, kakeršnih doslej še niso videli. Zapazili so jih v deteljiščih, kjer jih je silno mnogo. Gosenice so črne, po poldrug centimeter dolge, gladke in gibčne.

Nameščenje trgovskih, obrtniških in rokodelskih učencev. Podpisani naznani vsem p. n. roditeljem, ljudskim učiteljem, trgovcem, obrtnikom in rokodelcem, da hoče *brezplačno* prevzeti posredovanje pri nameščenju trgovskih, obrtniških in rokodelskih učencev.

Gospodje tovariši se torej prosijo, da to naznani učencem zadnjih šolskih let in da potem podpisanim naznani imena tistih iz šole stopivših fantov, kateri bi se hoteli učiti jedno izmed navedenih strok. Pové naj se tudi, ali bodo roditelji dotičnemu učencu sami skrbeli za obleko, ali ne, in ako bi bili pripravljeni v potrebnem slučaju plačati nekaj ukovine.

P. n. trgovci, obrtniki in rokodelci pa se prosijo, da se pri podpisnem oglasijo, ako želijo dobiti učenca. Ob jednem naj se pa tudi naznani pogoji za sprejem v uk.

Gledé na veliko važnost tega podjetja, nadeja se podpisani prav mnogih oglasil od vseh strani. Za odgovor naj se oglasilo priloži dopisnica.

V Žalci, dne 19. rožnika 1892.

Anton Petriček, ljudski učitelj.

Zahvala. Slavno društvo «Narodna šola» je poslalo tudi letos naši šoli za mal znesek obilo šolskega blaga; za ta dar se izreka v imeni obdarovane šolske mladine najtoplejša zahvala.

Velike Poljane, dne 6. rženega cveta 1892.

Zupánc.

Zahvala. Slavna posojilnica v Ribnici je izvolila poslati za našo ubogo šolsko mladino znesek 10 gld. Podpisane se zahvaljuje za ta velikodušni dar, želeč velekoristnemu društvu najboljšega uspeha.

Velike Poljane, dne 6. rženega cveta 1892.

Zupánc.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 361

o. š. sv. Na trirazrednici v Toplicah je za prihodnje šolsko leto stalno popolniti drugo učno mesto s 500 gld. letne plače.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vlagajo do dne 15. mal. srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu
dne 20. vel. travna 1892.

Št. 412

o. š. sv. Na dvorazrednici v Šent-Petru pri Novem Mestu je takoj stalno popolniti drugo učno mesto s 450 gld. letne plače.

Pravilno opremljene prošnje naj se do konca meseca malega srpana predpisanim potem semkaj vlagajo.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu
9. rožnika 1892.

Listnica upravnštva.

Drugo četrtletje je že preteklo. Ujjudno torej prosimo tiste gospode, ki so z naročnino oziroma ud-

nino še na dolgu, naj nam blagoizvolé zaostanek poravnati, da bode tudi nam mogoče tiskovne stroške sproti poravnati.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.